

„צריכים לשבור את המיתוס הטוען כי עולי ברית המועצות הם ימניים. אחראית לכן קבוצה קטנה של אנשי־רוח מתוסכלים!“

רוסטלגיה

יש בארץ כ-200 צלחות־לוויין, שקולטות הזמרת נקלטה בקריית־שרת. היישר ממוסקבה. בבית עולים חדשים.

לי מיספרי התפוצה של הירחון פר רוס. אומר ברוך שינקרויט, מקיבוץ נגבה. שינקרויט, שעלה לארץ מלנינגרד ב־1974, הצטרף אחרי שלוש שנים לקיבוץ נגבה כחבר בגרעין של יוצאי ברית־המועצות. היום נותרו בנגבה רק שישה חברים מהגרעין ההוא. בכל רחבי הארץ יש כמה עשרות קיבוצניקים שהם עולים מברית־המועצות.

לפני חמש שנים, בנסיון לחבב את מפ"ם על העולים מברית־המועצות, הוציא שינקרויט ירחון בשפה הרוסית כי שם פורום. הנסיון גווע מייד בתחילתו. העולים נותרו ארישים נוכח מאמצי מפ"ם וירחונה. שינקרויט: „לאחרונה החלו במפ"ם לשוב ולהתעניין בעולים הרוסים; והם עולים, מצידם, שוב אינם ארישים לנס יונות החיזור האלה. גריגורי כנוביץ, מקיבוץ סאסא, ואני הקמנו בקיבוץ הד

מאסיבי מגורמים מסוימים בחוץ־לארץ כדי להשתלט על כל־התיקשור מברית־המועצות הם ימניים־קיצוניים. „צריך לבדוק מי מממן אותם. יוסף מנדלביץ ויולי שטרן, מנהיגי הקבוצה, מסתובבים בכל העולם, מנהלים תעמולת קולנית, מארגנים מסיבות־עיתונאיים מפוארות ומדפיסים כרוזות יקרות. מי שתורם להם מיליוני דולארים בכל שנה עושה את זה כדי שהישראלים יתנגדו לעליה מברית־המועצות ולחיי דרוש הקשורים עם ברית־המועצות.“

גוש מעורבותה הרבה של תנועת החירות בכל הקשור לעליה מברית־המועצות יצרה את הדימוי הימני של העולים האלה. שרי חירות בממשלת הליכוד הלי אומי של גולדה מאיר, מנחם בגין וחיים לנדאו, השפיעו הרבה על הקו המיליטנטי האנטי־סובייטי בכל הנוגע לעליה הרוסית. גישתם זו עוררה גלים של אהדה אצל חלק קטן ורעשני מהעולים. חירות אף השקיעה אנרגיה רבה כי קליטתם של העולים בשורות המיפ"לגה ובמעגל הרחב של אוהדיה. יצחק שמיר, ראש־הממשלה, עמד בראשית שנות ה־70 בראש מחלקת האירגון של תנועת־החירות. בתוקף תפקידו, ועל־הנחייתו של בגין, עסק שמיר בעבור דה אינטנסיבית בקרב העליה הרוסית. סייע לו סגן יו"ר הכנסת מטעם חירות, בן־ציון קשת.

חירות עשתה לניצול הפוטנציאל האלקטורלי של העליה הסובייטית גם באמצעות סיעתה בהסתדרות הציונית — ברית חירות הצה"ר. ועידת בריסל למען יהודי ברית־המועצות, שבה נטל בגין חלק, היתה שיאה של הפעילות הזו.

אך היום גם ראשי חירות שוב אינם מאמינים באשליה שהם היו ממטפחיה. לכן דורש שמיר שהטיפול ביהודי ברית־המועצות יופקד בידי משה ארנס ולא בידי שר־הקליטה, יעקב צור, שד הוא איש מיפלגת־העבודה.

העולים האלה. שרי חירות בממשלת הליכוד הלי אומי של גולדה מאיר, מנחם בגין וחיים לנדאו, השפיעו הרבה על הקו המיליטנטי האנטי־סובייטי בכל הנוגע לעליה הרוסית. גישתם זו עוררה גלים של אהדה אצל חלק קטן ורעשני מהעולים. חירות אף השקיעה אנרגיה רבה כי קליטתם של העולים בשורות המיפ"לגה ובמעגל הרחב של אוהדיה. יצחק שמיר, ראש־הממשלה, עמד בראשית שנות ה־70 בראש מחלקת האירגון של תנועת־החירות. בתוקף תפקידו, ועל־הנחייתו של בגין, עסק שמיר בעבור דה אינטנסיבית בקרב העליה הרוסית. סייע לו סגן יו"ר הכנסת מטעם חירות, בן־ציון קשת.

חירות עשתה לניצול הפוטנציאל האלקטורלי של העליה הסובייטית גם באמצעות סיעתה בהסתדרות הציונית — ברית חירות הצה"ר. ועידת בריסל למען יהודי ברית־המועצות, שבה נטל בגין חלק, היתה שיאה של הפעילות הזו.

אך היום גם ראשי חירות שוב אינם מאמינים באשליה שהם היו ממטפחיה. לכן דורש שמיר שהטיפול ביהודי ברית־המועצות יופקד בידי משה ארנס ולא בידי שר־הקליטה, יעקב צור, שד הוא איש מיפלגת־העבודה.

ימינה ימינה, שמאלה שמאל

רני בלוץ, מנהל מרכז קליטה בלוד, עלה מליטא ב־1971: „מי שטוען שעולי ברית־המועצות ימניים פשוט אינו מכיר את העליה הזו. הרוב הדומם נוטה להצביע למערך. סקר שנערך בכחירות האחרונות בקריית־שרת, בחולון, שכונה המאוכלסת בעולי ברית־המועצות רבים, מגלה כי רוב יחסי של 40 אחוזים הצביע למערך. שאר הקולות פוזרו בין מיפלגות שרנות.“

„נכון, בשנותיהם הראשונות בארץ נטו העולים ימינה; אם בגלל החינוך הסובייטי, שהוא חינוך מכסימליסטי, טוטאלי, ואם בגלל רתיעתם מכל מה שנושא אוניו סוציאליסטי. אך לאט־לאט, מתוך הכרת החיים בארץ, מוציאים גם העולים את האיוון הפוליטי ומצביעים עבור המיפלגה שנראית להם כהולמת ביותר את המציאות הישראלית.“

„התפלגותם הפוליטית וזה לזו של יתר הישראלים, בשינוי אחד: במקום שני, אחרי המערך, נמצאת התחיה, והיא ליכוד רק במקום שלישי.“

„אני בעצמי התפלגתי, כשהתבררו

„צלחת רוסיית“ הפרופסור אשר זבסקי (בתצלום: מצביע על הצלחת המותקנת על גג ביתו שב־קריית־שרת, חולון). 10 שנים בארץ ועדיין אינו שולט בשפה העברית.

ששמה, נניח, צמרת־רוסיה — 1200 מרענים, 4000 רופאים, 430 רופאי־שיניים, 3840 אחיות, 6000 מורים, 240 משפטינים, 2600 אמנים וסופרים, רובם מוסיקאים. 12 אלף מהנדסים ואדריכלים. 22 אלף פועלי תעשייה ובניין. בציבור הישראלי הם מצטיירים כ־אומנים יהודים חסרי־פטרות, אך המציאות שונה.

ר"ר מיכאל אגורסקי, סובייטולוג, שעלה ממוסקבה לפני 12 שנים, כועס מאוד. „זהו מיתוס שצריך לשבור או תו, הוא אומר. „עולי ברית־המועצות אינם ימניים.“

„קבוצה קטנה של כמה מאות אנשי־רוח, שלא הסתגלו לחיי הארץ, ואפילו בעברית אינם שולטים, מקבלת מימון

„מאות יהודים שקיבלו היתרי־מיצאה אינם יכולים לצאת משם. מחוסר־מקום במטוסים“, ריווחו העיתונים בשלהי 1971. לבסוף הגיעו, כמובן, כל מי שרצו, ופוזרו בכל ערי הארץ. עדיין יש כמה ריכוזים גדולים של עולי ברית־המועצות — כבאר־שבע, בקריית־שפרים, צק, בקריית־ים, כנצרת, כרמבית, כי קריית־שרת שבחולון, בשכונת נווה־יעקב בירושלים.

אילו היו מקימים עיר אחת, מאוכסנת רק בעולים מברית־המועצות, היה גודלה כגודל רמת־גן. מנתוני משרד־הקליטה עולה, כי כ־40 אחוזים מתושבי העיר הזאת היו אקדמאים. היו בה, בעיר הרמונית —

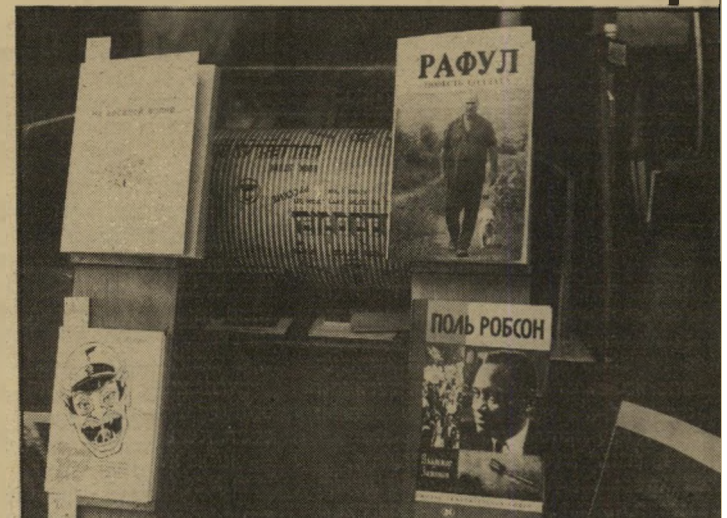
ערב נוסטלגיה ערבים כמו זה שצולם במועדון ברוסקה. וגם במועדונים ציבוריים: אוכלים, שותים וודקה ומעלים זיכרונות.

יחסם של העולים אל פעילי־העליה והסירובניקים למיניהם נובע, בדרך־כלל, מהשקפותיהם הפוליטיות. נטייה ימינה מביאה עימה הערצה לפעילי־העליה ולריח האומני הנורף מהם. סטייה מהקו הימני גוררת שינוי ביחס אל פעילי־העליה.

בוריס אברמסון, שעלה מריגה לפני 14 שנים, אומר: „יש הרבה צביעות ובורות ביחס אל הסירובניקים. הרי שם הם עשו את מה שעשו כדי להשיג טובת־הנאה אישית. לבסוף הצליחו ועזבו את ברית־המועצות. כאן הם התקבלו בכבוד־מלכים מ־סיבה פשוטה: הפוליטיקאים מחפשים

ארצי מזכירות פעילה בנושאי יהדות ברית־המועצות. לפני חצי שנה חידשנו את הופעת פורום. „להפתעתנו, כי מספרי התפוצה עולים מדי חודש. הירחון של ינואר־פברואר, לדוגמא, נמכר ב־400 עותקים. במרץ־אפריל מכרונו 1,000 עותקים.“

„עולי ברית־המועצות שבע־אכדו בות מהליכוד. המצב הכלכלי הגרוע, כתוצאה ממדיניותו של יורם ארידור, המילחמות הבלתי־פוסקות של העולים עם רייד לוי, הן כשר־השיכון והן כשר־הקליטה, ומילחמת־הלבנון, כל אלה שינו את ריעותיהם המוצקות, הפכו

רפול אינו נמכר בהוצאת „יאיר“, המוציאה ספרים ב־רוסית, האמינו כי אלפי רוסים לאומ־ניים יתנפלו על ספרו של רפאל איתן. למעשה נקנו רק עותקים מעטים.